

Tutoriál pro robota Trilobot

Jan Beran

Fakulta informačních technologií Vysokého učení technického v Brně
Božetěchova 1/2. 612 66 Brno – Královo Pole
xberan43@stud.fit.vutbr.cz

May 25, 2020

■ Úvod

■ Před začátkem tutoriálu

Poznámky

Displej

I²C

Arduino IDE a připojení Trilobota

Úvod do programování Arduina a OOP

■ Tutoriál

Testovací příklad: FOTOSENZOR

Měříme vzdálenost

HC-SR04

SRF-08

Sharp

Jezdíme

IMU aneb Informace z prostoru kolem

Kompas

Detektor otřesů

Detektor nárazu

Úvod

- Původně robot pro akademický vývoj
- Několikrát přestavován
- Na obrázku jeho původní podoba
- Současná verze založená na Arduinu leží před vámi
- Pro potřeby tutoriálu je sestavený a není nutné cokoli fyzicky zapojovat
- Fun fact: původně jezdil opačně :)

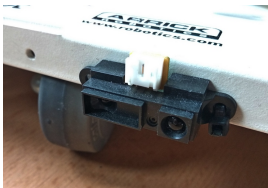

Komponenty Trilobota

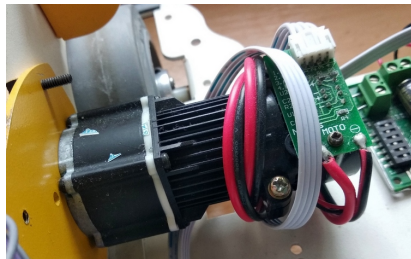
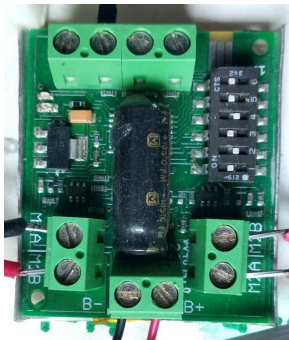
- Klasický 16x2 LCD displej připojený přes I²C kvůli zjednodušení
- Možno ovládat přes objekt `display` nebo přes knihovnu `LiquidCrystalI2C.h`

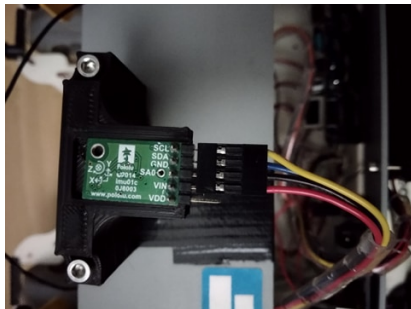
- Ultrazvukové HC-SR04 a SRF-08, infračervený Sharp
- Každý se hodí pro něco trochu jiného
- Ovládají se přes objekty hcsr04, srf08 a sharp

- K pohonu slouží dva motory Faulhaber řízené deskou Sabertooth
- Komunikace mezi Arduinem a Sabertooth probíhá přes seriovou linku Serial1
- Zpětná vazba o ujeté vzdálenosti přes rotační enkodéry
- Pro jejich ovládání slouží objekt `motors`

- Tři senzory v jednom:
 - Gyroskop: měří úhlovou rychlost
 - Akcelerometr: Měří zrychlení
 - Magnetometr: Měří intenzitu magnetického pole (kompas)
- Data z IMU slouží pro zjišťování polohy – tu počítá AHRS (poziční systém)
- Senzor musí být dál od Trilobota, jinak je jeho magnetometr nepoužitelný (Trilobot je z kovu)
- Každý ze senzorů lze ovládat svým objektem: gyro, accel nebo mag

Před začátkem tutoriálu

- Zkratka **TODO** označuje části kódu, které bude třeba doplnit (z EN *To Do*)
- Číslo ve formátu **0x00**:
 - Číslo v hexadecimální soustavě
 - V IT se používá běžně, ale není to povinné
 - Chcete-li raději používat čísla v desítkové soustavě, bez problémů je můžete zaměnit, jen nezapomínejte na převod (převodníky na Google)!
- Funkce pro doplnění mají **český** název pro snadnou identifikaci, ostatní kód je psaný **anglicky** – pokud si nejste jistí angličtinou, své názvy proměnných pište česky bez diakritiky, počítač bude rozumět :)

Displej

- 16 znaků, 2 řádky
- Připojen přes I²C (zatím nejsou nutné detaily, bude rozebráno později)
- LCD je relativně pomalá součástka – nezvládne se překreslovat 1000x za vteřinu! – musí se podle toho uzpůsobit kód
- Ovládání:
 - Vlastní knihovna `display.h` a třída `Display`
 - Knihovna `LiquidCrystal_I2C.h`

- Velmi jednoduchý wrapper* pro výpis např. dat ze senzorů bez znalosti práce s displejem
- Objekt třídy Display (defaultně pojmenovaný display) má tři funkce:

```
#include <display.h> /* Knihovna pro práci s displejem*/  
...  
/** Funkce smazou dany radek a vytisknou data*/  
display->print_first_line(to_print);  
display->print_second_line(to_print);  
display->clear(); /* Smaze celý displej */  
}
```

*wrapper = třída, která obaluje jinou třídu (v našem případě LiquidCrystal_I2C) a umožňuje ji používat jinak. V našem případě jednodušeji.

- Open-source knihovna dostupná na [Githubu](#)
- *De facto* standard pro práci s LCD displeji 16x2 a 20x4 přes I²C – proto je používána i zde
- Pracuje **objektově** – stejně jako my
- Stručně (na dalším slajdu příklad):
 - Vytvoříme si objekt displej s adresou danou makrem `DISPLAY_ADDRESS`, 16 znaky na řádek a 2 řádky
 - Nad vytvořeným displejem voláme funkce
 - Kurzor: aktuální místo, kam se vykreslí další znak

```
#include<LiquidCrystal\_I2C.h>
/* Deklarujeme si globalni promennou pro nas displej */
LiquidCrystal_I2C *display;
void setup() {
  /* Inicializace displeje - pokud bychom pouzivali
   * jiny displej, zmenime udaje */
  display = new LiquidCrystal_I2C(DISPLAY_ADDRESS, 16, 2);
  /* Zakladni nastaveni */
  display->init();
  /* Zapnuti podsviceni, ktere je v zakladu vypnute.
   * Muze setrit energii. */
  display->backlight();
  /* Nastaveni kurzoru na zacatek displeje.
   * Muzeme pouzivat i v loop(), prvni je hodnota sloupce,
   * druha hodnota radku. Pozor na indexovani od 0 */
  display->setCursor(0,0);
}
```



```
void loop() {  
    /* Vymaze displej */  
    display->clear();  
    /* Vytiskne libovolnou hodnotu na displej.  
     * Pro cisla ma druhy parametr - pro cela soustavu,  
     * pro desetinna pocet mist*/  
    display->print(something);  
}
```

I²C

```
#include <Wire.h> /* Knihovna pro praci s IIC*/
... /* v setup() se vola jen Wire.begin()*/
/*Funkce aktivuje IIC sbernici - volana v setup()*/
Wire.begin();
... /*loop()*/
/*Zapis na zarizeni s adresou <address> do registru <reg>*/
/*Zahajeni komunikace*/
Wire.beginTransmission(<address>);
/*Specifikujeme registr pro zapis*/
Wire.write(<reg>);
/*Posleme data (typu byte)*/
Wire.write(data);
/*Ukoncime komunikaci*/
Wire.endTransmission();
```

```
#include <Wire.h> /* Knihovna pro praci s IIC*/
... /*loop() */
/*Cteni x bajtu ze zarizeni <address> od registru <reg>*/
Wire.beginTransmission(SRF08_ADDRESS);
/*Zapiseme, od ktereho registru chceme cist*/
Wire.write(<reg>);
Wire.endTransmission();

/*Od zarizeni s adresou <address>*/
Wire.requestFrom(<address>, x);
/* Dokud data nejsou pripravena, cekame */
while(!Wire.available());
/* Bezne ovsem data nezahodime :). Wire.read() se tu bude
 * volat ve smyccce xkrat*/
Wire.read();
```

Arduino IDE a připojení Trilobota

- Vývojové prostředí pro psaní a nahrávání kódu do desek Arduino
- Jednoduché – nepodporuje našeptávání apod.
- Pro naprogramování Arduina je třeba vybrat port, na kterém je připojené:
 - Přes *Tools/Port* vybereme správný COM port
 - Pokud nevíme, který to je, otevřeme si nabídku COM portů, odpojíme a znovu připojíme Trilobota. Port, který zmizí a zase se objeví bude ten správný.
- Popis Arduino IDE (obrázek na dalším slajdu):
 - (1): Hlavní část, kam se píše kód
 - (2): Konzole, kde se objevují informace při nahrávání kódu
 - (3): Tlačítka pro (zleva) kontrolu, nahrání, nový soubor, otevření a uložení

Arduino IDE 1.8.21.0 (Windows Store 1.8.21.0)

File Edit Sketch Tools Help

✓ 🔍 📁 📄 📌 📎 📏 🔍 📄 📌 📎 📏

Blink

```

Blink

Turns an LED on for one second, then off for one second, repeatedly.

Most Arduinos have an on-board LED you can control. On the UNO, MEGA and ZERO
it is attached to digital pin 13, on MEGA1000 on pin 6. LED_BUILTIN is set to
the correct LED pin independent of which board is used.
If you want to know what pin the on-board LED is connected to on your Arduino
model, check the Technical Specs of your board at:
https://www.arduino.cc/en/Main/Products

modified 8 May 2014
by Scott Fitzgerald
modified 2 Sep 2016
by Arturo Guadalupi
modified 8 Sep 2016
by Colby Newman

This example code is in the public domain.

http://www.arduino.cc/en/Tutorial/Blink
*/

// the setup function runs once when you press reset or power the board
void setup() {
  // initialize digital pin LED_BUILTIN as an output.
  pinMode(LED_BUILTIN, OUTPUT);
}

// the loop function runs over and over again forever
void loop() {
  digitalWrite(LED_BUILTIN, HIGH); // turn the LED on (HIGH is the voltage level)
  delay(1000); // wait for a second
  digitalWrite(LED_BUILTIN, LOW); // turn the LED off by making the voltage LOW
  delay(1000); // wait for a second
  }
    
```

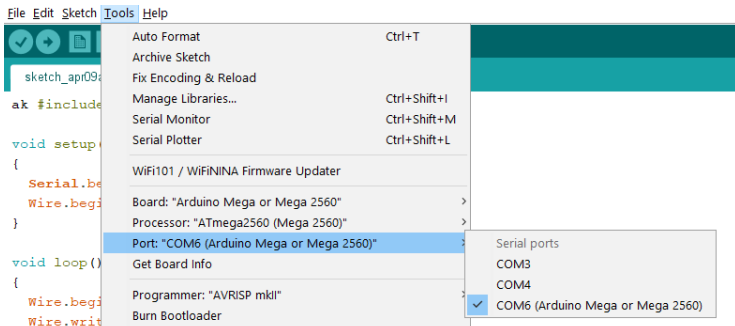
18
Arduino/Genuino Mega or Mega 2560, ATmega2560 (Mega 2560) on COM8

(3)

(1)

(2)

- Pomocí USB kabelu
- Po úspěšném zapojení by se měl rozsvítit displej a v Arduino IDE (viz dále) se objeví nový COM port
- Přes *Tools/Port* vybereme požadovaný port – je u něj napsáno, že se jedná o Arduino Mega

- Pomocí *File/New* nebo klávesové zkratky `ctrl + N` si otevřeme nový sketch (zdrojový soubor s koncovkou `.ino`)
- Po připojení Trilobota k počítači podle předchozího slajdu zkopírujte do funkce `loop()` následující kód a nahrajte ho kliknutím na zelenou šipku vlevo nahoře:

```
void loop(){  
    /*pin 13 do logicke jednicky - rozsviti se dioda*/  
    digitalWrite(13, HIGH);  
    /*Pul vteriny/500 ms pockame */  
    delay(500);  
    /*Zmenime stav na logickou nulu - dioda zhasne*/  
    digitalWrite(13, LOW);  
    /*Opet pockame 500 ms*/  
    delay(500);  
}
```

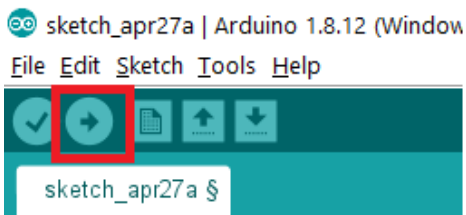
- Pokud je vše v pořádku, měla by začít blikat dioda vedle displeje

Úvod do programování Arduina a OOP

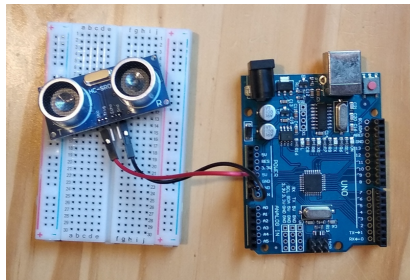
- Arduino se programuje v jazyce Wiring – plně kompatibilní s C++
- V programu se vždy nachází dvě funkce:
 - `setup()`: Tento kód se volá jen jednou, a to při spuštění nebo resetu Arduina
 - `loop()`: Kód v této funkci se volá opakovaně stále dokola – je to nekonečná smyčka

```
void setup()
{
  /* Tento kod se provede jen jednou - treba nastaveni */
}
void loop()
{
  /* Tento kod se bude volat opakovane
   * - treba cteni ze senzoru */
}
```

- Kliknutím na zelenou šipku (viz obrázek) se kód přeloží a nahraje do Arduina nebo Arduino IDE oznámí, že nastala chyba
- Arduino IDE pravděpodobně bude chtít před přeložením kód uložit – není to nutné, ale doporučené
- Pokud nastala syntaktická chyba, Arduino IDE oznámí, kde

- Pomocí nepájivého pole a DuPont kabelů
- Kabel se nasadí na pin na senzoru a poté se přes nepájivé pole nebo přímo připojí do Arduina

- OOP je způsob programování, kdy se vytvářejí *objekty*
- *Objekty* v kódu pak odpovídají objektům reálného světa ve dvou věcech:
 - Charakteristikou – atributy: barva psa nebo I²C adresa konkrétního senzoru
 - Vlastnostmi – metodami: pes může štěkat nebo senzor měřit
- *Objekty* mají šablony, podle kterých se tvoří – třídy
 - Například třída *Pes* je šablonou pro konkrétní objekt psa *rex*

- Vše si ukážeme na objektu `rex` a `display`. Ten druhý je i v kódu a dá se použít
- Pokud chceme zavolat metodu na konkrétním objektu, používáme následující syntaxi:

```
jmeno_objektu->nazev_metody(parametry);
```

- Kdybychom chtěli, aby náš `rex` zaštěkal, napíšeme:

```
rex->zastekej();
```

- A pro vytisknutí řádku na displej napíšeme:

```
display->print_first_line("Ahoj svete!");
```

- Ve zkratce: Volání metody se podobá volání funkce, jen před ní připseme název objektu a šipku `->`

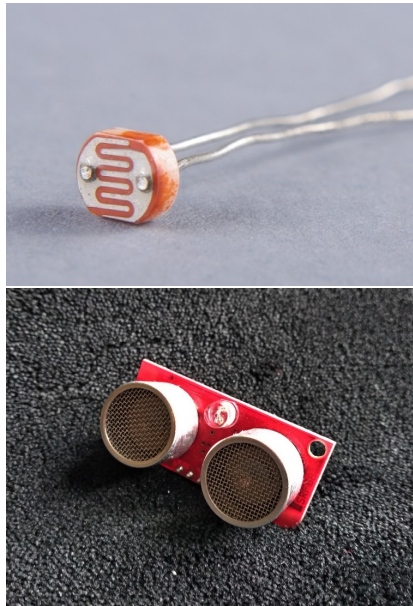
Tutorial

Fotosenzor

Fyzikální princip:

- FOTOSENZOR JE NEOBOHACENÝ POLOVODIČ → proud vede velmi špatně (téměř vůbec)
- Světlo/fotony ale dodají energii elektronům ve valenční vrstvě → vznikají páry elektron–díra
- Tyto páry již vedou proud
- Čím více světla, tím více párů a tím více proudu

- Většinou maličký senzor, rozpoznatelný podle charakteristických klíčků
- V našem případě součást senzoru **SRF-08**

- Otestovat, zda jsou Trilobot a Arduino IDE správně připojené
- Do kostry funkce `SRF08::zmer_svetlo()` (k nalezení v souboru `srf08.cpp`) doplnit:
 - Číslo registru, ve kterém SRF-08 ukládá hodnotu z fotočidla (viz [dokumentaci](#), strana 4, adresa je ve sloupci *Location*)
 - Přečíst hodnotu přes sběrnici I²C a vrátit ji (viz I²C)
 - Vypsát hodnotu na displej (pomocí `display->print_first_line()`)
 - (nepovinné) Rozsvítit LED při nízké hladině světla

```
byte SRF08::zmer_svetlo()
{
    this->set_measurement(); /* Zahajeni mereni */
    /*Pozadame SRF-08 o informaci
    pocinajici REGISTREM FOTOCIDLA*/
    Wire.beginTransaction(SRF08_ADDRESS);
    /* 0x00 je jen zastupny znak, aby sel kod prelozit */
    Wire.write(0x00/*TODO REGISTR FOTOCIDLA*/);
    Wire.endTransmission();

    /*Pozadame pouze o jeden bajt...*/
    Wire.requestFrom(SRF08_ADDRESS, 1);
    /*... a pockame, dokud nebude dostupny*/
    while(Wire.available() < 0);
    /*TODO: precist hodnotu a vratit ji.
    * Nasledujici radky pouze zajisti, ze se kod
    * zkompileje, nakonec vracejte namerenou hodnotu.*/
    byte light_intensity = 0;
    return light_intensity ;
}
```

- Adresa registru s informací z fotočidla je **0x01**
- Čtení z I²C probíhá pomocí

```
Wire.read();  
/*Funkce vraci datovy typ byte*/
```

- Na displej vypíšeme data přes

```
display->print_first_line(data);
```

- Ted' už stačí pouze napsat vše do funkce.

```
byte SRF08::zmer_svetlo()
{
  this->set_measurement(); /* Zahajeni mereni */
  /*Pozadame SRF-08 o informaci
  pocinajici REGISTREM FOTOCIDLA*/
  Wire.beginTransmission(SRF08_ADDRESS);
  Wire.write(0x01);
  Wire.endTransmission();

  /*Pozadame pouze o jeden bajt...*/
  Wire.requestFrom(SRF08_ADDRESS, 1);
  /*... a pockame, dokud nebude dostupny*/
  while(Wire.available() < 0);

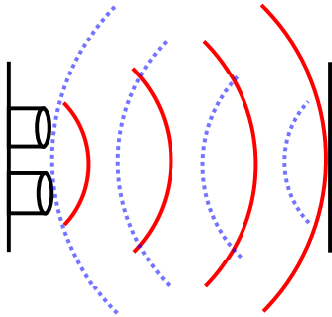
  byte light_intensity = Wire.read();
  return light_intensity;
}
/* V loop()*/
display->print_first_line(srf08->photosensor());
```

Měříme vzdálenost

V této kapitole si vysvětlíme:

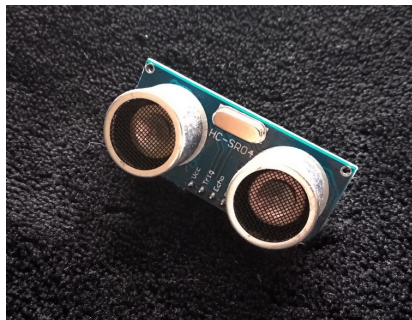
- Jak můžeme měřit vzdálenost
- Měření pomocí senzorů [HC-SR04](#), [SRF-08](#) a [Sharp-GP2D120](#)

- Právítkem :) – to roboti nemohou
- Pokud se robot pohybuje, tak pomocí otáček kol. To je ale vcelku nepřesné – prokluzování a podobně
- Pomocí pohybových senzorů – měří ujetou vzdálenost, ne vzdálenost od překážky
- Bezdrátově – odrazem nějaké vlny (zvuk, světlo...)
 - A to si vyzkoušíme i my na všech třech senzorech
 - Princip vidíme na obrázku: červené vlny vysílá senzor, modré (odražené) zachytává. Z uplynulého času mezi vysláním a přijetím a rychlosti vlny lze spočítat vzdálenost

HC_SR04

- Ultrazvukový senzor pro měření vzdálenosti
- 4 vodiče: 2x napájení, ECHO_PIN a TRIGGER_PIN (makra)
- Dokumentace

- Když je na TRIGER_PIN alespoň 10 mikrosekund stav HIGH, senzor začne měřit
- Dokud se nevrátí odražená vlna, drží ECHO_PIN ve stavu HIGH
- Sotva dorazí ozvěna, pin se vrátí do stavu LOW
- Hodnota v mikrosekundách se musí převést na vzdálenost pomocí rychlosti zvuku: **340 m/s neboli 0.0343cm/us**

- Doplnit kostru funkce `HCSR04::zmer_vzdalenost()`:
 - Na `TRIGGER_PIN` nastavit hodnotu `HIGH` na 10 mikrosekund
Senzor vyšle zvukovou vlnu a čeká na její odraz
 - Naslouchat na `ECHO_PIN` a získat délku pulzu v mikrosekundách
Sotva se vlna vrátí, senzor ukončí pulz
 - Převést mikrosekundy na centimetry či jinou vhodnou jednotku
(pomocí rychlosti zvuku)
Spokojíme se s hodnotou 340 m/s (nebo 0.0343cm/us, což se nám hodí víc)

```
long HCSR04::zmer_vzdalenost()
{
    /* Pro jistotu na chvili nastavime stav LOW */
    digitalWrite(TRIGGER_PIN, LOW);
    delayMicroseconds(2);
    /* TODO: Nastavit TRIGGER_PIN do stavu HIGH na 10
     * mikrosekund, pote ho vratit do LOW*/

    /*TODO: pomoci funkce pulseIn(pin, stav) zjistit, jak
     * dlouho bude na ECHO_PIN stav HIGH a prevest
     * cas na vzdalenost*/
    long return_value = 0;
    return return_value;
}
```

- Na TRIGGER_PIN nastavíme HIGH na 10 mikrosekund pomocí

```
digitalWrite(TRIGGER_PIN, HIGH);  
delayMicroseconds(10);  
digitalWrite(TRIGGER_PIN, LOW);
```

- Na ECHO_PIN nasloucháme pomocí funkce pulseIn:

```
long echo = pulseIn(ECHO_PIN, HIGH);
```

- Převod z času na vzdálenost, známe-li rychlost, je už hračka :)
($s = v * t$)


```
long HCSR04::zmer_vzdalenost()
{ /* Pro jistotu na chvili nastavime stav LOW */
    digitalWrite(TRIGGER_PIN, LOW);
    delayMicroseconds(2);

    digitalWrite(TRIGGER_PIN, HIGH);
    delayMicroseconds(10);
    digitalWrite(TRIGGER_PIN, LOW);

    long echo = pulseIn(ECHO_PIN, HIGH);
    long return_value = echo * 0.0343;
    return return_value;
}
```

SRF-08

- Stejný princip jako u HC_SR04
- Komunikace přes I²C
- Dokumentace
- Kromě měření vzdálenosti i senzor světla
- Má mnohem podrobnější nastavení, nám ale stačí základní

- Do registru s adresou 0x00 odeslat příkaz měření v dané jednotce
 - 0x50: palce
 - 0x51: centimetry
 - 0x52: mikrosekundy
- Počkat, než se měření provede. V dokumentaci se píše, že stačí 60 ms, občas je ale potřeba více.
- Vyžádat si první hodnotu přes I²C :
 - První hodnota není v prvním registru (ale v registrech 2 a 3)
 - Je rozdělena na horní a spodní bajt, horní je v registru 2, spodní v registru 3
 - Musíme je spojit

- Doplnit funkci `SRF08::zmer_vzdaLenost()`:
 - Odeslat do registru 0 správnou jednotku z předešlého slajdu. Nejdříve se přes I²C odešle adresa registru, poté jeho obsah
 - Počkat 100 milisekund (60 ne vždycky stačí)
 - Přčíst hodnotu z registrů 2 a 3

- Spojit hodnoty z registrů 2 a 3 (horní a dolní bajt)

- Doplnit funkci `SRF08::zmer_vzdaLenost()`:
 - Odeslat do registru 0 správnou jednotku z předešlého slajdu. Nejdříve se přes I²C odešle adresa registru, poté jeho obsah
 - Počkat 100 milisekund (60 ne vždycky stačí)
 - Přečíst hodnotu z registrů 2 a 3
 - Poznámka: SRF-08 Vždy posílá buď všechny registry, počínaje prvním (ne nultým!) nebo mu přes I²C musíte dát vědět, od kterého registru vás data zajímají. Tohle ale řeší už kostra funkce, takže stačí přečíst dva bajty dat. :)
 - Spojit hodnoty z registrů 2 a 3 (horní a dolní bajt)

- Doplnit funkci `SRF08::zmer_vzdaLENost()`:
 - Odeslat do registru 0 správnou jednotku z předešlého slajdu. Nejdříve se přes I²C odešle adresa registru, poté jeho obsah
 - Počkat 100 milisekund (60 ne vždycky stačí)
 - Přečíst hodnotu z registrů 2 a 3
 - Poznámka: SRF-08 Vždy posílá buď všechny registry, počínaje prvním (ne nultým!) nebo mu přes I²C musíte dát vědět, od kterého registru vás data zajímají. Tohle ale řeší už kostra funkce, takže stačí přečíst dva bajty dat. :)
 - Spojit hodnoty z registrů 2 a 3 (horní a dolní bajt)
 - Návod 1: Je třeba využít bitového posuvu nebo násobení. Také je potřeba větší datový typ (třeba `uint16_t`)

- Doplnit funkci `SRF08::zmer_vzdalenost()`:
 - Odeslat do registru 0 správnou jednotku z předešlého slajdu. Nejdříve se přes I²C odešle adresa registru, poté jeho obsah
 - Počkat 100 milisekund (60 ne vždycky stačí)
 - Přečíst hodnotu z registrů 2 a 3
 - Poznámka: SRF-08 Vždy posílá buď všechny registry, počínaje prvním (ne nultým!) nebo mu přes I²C musíte dát vědět, od kterého registru vás data zajímají. Tohle ale řeší už kostra funkce, takže stačí přečíst dva bajty dat. :)
 - Spojit hodnoty z registrů 2 a 3 (horní a dolní bajt)
 - Náповěda 1: Je třeba využít bitového posuvu nebo násobení. Také je potřeba větší datový typ (třeba `uint16_t`)
 - Náповěda 2: `uint16_t value = (uint16_t)(high<<8)+low;`


```
int SRF08::zmer_vzdalenost(){
    /*Navazeme komunikaci*/
    Wire.beginTransaction(SRF08_ADDRESS);
    /*Napiseme, kam chceme zapisovat...*/
    Wire.write(REG_CMD); /* expanduje do 0x00 */
    /*...a co chceme zapisovat.*/
    Wire.write(0x00/*TODO jednotka*/);
    /*Nakonec ukoncime prenos*/
    Wire.endTransmission();

    /* TODO: pockat 100 ms*/

    /* Zajimaji nas data od registru 0x02*/
    Wire.beginTransaction(SRF08_ADDRESS);
    Wire.write(0x02);
    Wire.endTransmission();
    /* TODO precist data, spojit je a vratit*/

    uint16_t return_value = 0;
    return return_value;
}
```

- Čekání je brnkačka – stačí delay
- Přečtení hodnoty z registrů také není nic těžkého. (cyklus jen čeká, až budou data připravená)

```
Wire.requestFrom(SRF08_ADDRESS, 2);  
while(Wire.available() < 0);  
byte high = Wire.read();  
byte low = Wire.read();
```

- Spojování dvou bajtů do jednoho 16bit čísla už je trochu složitější

```
uint16_t number = (uint16_t)(high << 8)+low;
```

Poznámka: operátor << si představte jako posuvník, který posune číslo vlevo od něj o x řádivých míst doleva – takže třeba výsledek $111 \ll 3$ bude 111000 (na volné místo dosadí nuly). A například $101 \ll 3 + 101 = 101000 + 101 = 101101$ – úplně stejný princip používáme i my.

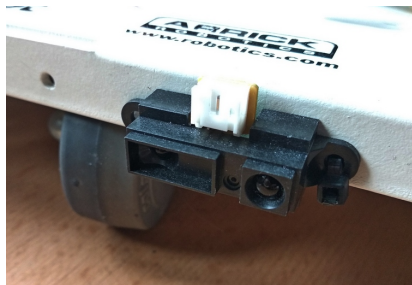
```
int SRF08::zmer_vzdalenost()
{
    Wire.beginTransmission(SRF08_ADDRESS);
    Wire.write(REG_CMD); /* expanduje do 0x00 */
    Wire.write(0x51); /* centimetry*/
    Wire.endTransmission();
    delay(100); /* cekani */
    Wire.beginTransmission(SRF08_ADDRESS);
    Wire.write(0x02);
    Wire.endTransmission();

    Wire.requestFrom(SRF08_ADDRESS, 2);
    while(Wire.available() < 0);
    byte high = Wire.read();
    byte low = Wire.read();

    uint16_t return_value = (uint16_t)(high << 8)+low;
    return return_value;
}
```

Sharp-GP2D120

- Místo zvuku používá odrazu světla
- Funguje až od 3 centimetrů
- Velmi jednoduchý:
Vzdálenost se odvodí z hodnoty napětí na datovém vodiči
- Neexistuje lineární vztah mezi napětím a naměřenou vzdáleností (vizte dokumentaci) – musíme buď aproximovat nebo počítat funkcí
- Dokumentace

- Krátkou chvíli (na poměry Arduina prakticky okamžitě) po přivedení napětí začíná senzor měřit
- Na datovém vodiči (makro SHARP_PIN) se objevuje napětí
- Pomocí vztahu z dokumentace lze dopočítat vzdálenost
 - Analyticky: Najdeme funkci, která se co nejvíc blíží vztahu z dokumentace
 - Numericky: původní vztah z dokumentace po částech nahradíme nějakými funkcemi – třeba několika přímkami. Výhodou je, že postup bude mnohem rychlejší, nevýhodou bude nižší přesnost
 - Pro naši potřebu existuje funkce `approximate()`, používající numerickou aproximaci

- Doplňte funkci `Sharp::zmer_vzdalenost()`:
 - Přečtěte hodnotu na datovém pinu (makro `SHARP_PIN`)
 - Převed'te hodnotu z intervalu 0–1024 na interval 0–5
 - Jelikož funkce vrací hodnotu v rozmezí 0–1024 a vztah pro výpočet v dokumentaci je z rozmezí 0–5, je nutné jeden z těchto dvou rozsahů převést. A naměřená hodnota je mnohem snazší.
 - Pomocí funkce `approximate()` získejte vzdálenost v cm

```
float Sharp::zmer_vzdalenost()
{
/*TODO:
 * precist hodnotu na SHARP_PIN
 * ziskanou hodnotu prevest do rozsahu 0-5
 * Pomoci funkce this->aproximate ziskat hodnotu v cm
 * a vratit ji.
 */
    float approximated_value = 0;
    return approximated_value;
}
```


- Přechíst hodnotu na SHARP_PIN je snadné:

```
int value = analogRead(SHARP_PIN);
```

- Při převodu z intervalu 0–1024 do 0–5 už musíme trochu zapřemýšlet, ale v konečném důsledku je to jenom trojčlenka:

```
/*ANALOG_MAX = 1024. DEFAULT_VOLTAGE = 5*/  
float normalized_value = 0;  
normalized_value = (value/ANALOG_MAX)*DEFAULT_VOLTAGE;
```

- A zavolání funkce zvládnou všichni :)

```
aproximated_value = this->aproximate(normalized_value);
```

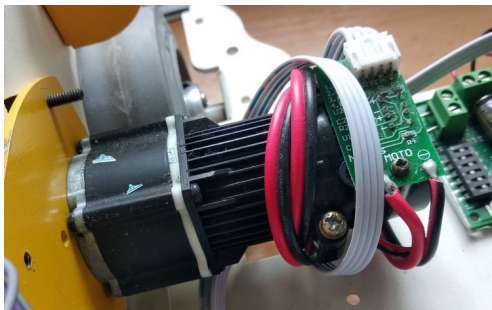
```
float Sharp::zmer_vzdalenost()
{
    int value = analogRead(SHARP_PIN);

    /*ANALOG_MAX = 1024. DEFAULT_VOLTAGE = 5*/
    float normalized_value = 0;
    normalized_value = (value/ANALOG_MAX)*DEFAULT_VOLTAGE;

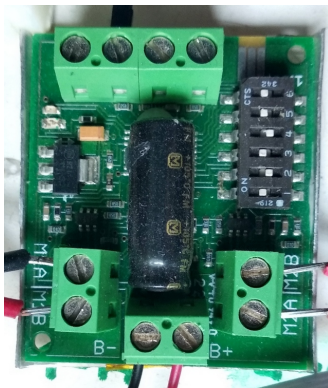
    float approximated_value = 0;
    approximated_value = this->approximate(normalized_value);
    return approximated_value;
}
```

Jezdíme

- Dva motory Faulhaber 16002 s enkodéry (co je to enkodér si řekneme dále)
- Motory řízeny pomocí Sabertooth 2x5 (deska speciálně určená k ovládání motorů)
- Komunikace se Sabertooth přes seriovou linku, ale pouze v jednom směru – stačí jediný vodič
- Dvoukanálové enkodéry zajišťují zpětnou vazbu o pohybu, každý enkodér má jeden kanál připojený na pinu, který podporuje přerušení (co je to přerušení si také povíme dále)

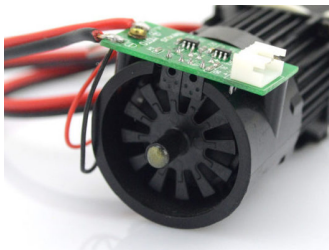
- Sabertooth pracuje v tzv. Simplified Serial módu
 - Princip: přes seriovou linku Serial1 se odešle jeden bajt s danou hodnotou pro pravý a druhý bajt pro levý motor. Tím se levý, resp. pravý motor uvedou do pohybu
- Konkrétní hodnoty na dalším slajdu
- Komunikace je extrémně jednoduchá a pro Trilobota plně dostatečná.

- 0 znamená oba motory stop
- 1–127 ovládá levý motor motor následovně:
 - 1 je naplno vzad
 - 64 je levý motor stop
 - 127 je naplno vpřed
- 128–255 ovládá pravý motor (jsou to čísla pro levý motor, ke kterým je přičteno 127):
 - 128 je naplno vzad
 - 192 je pravý motor stop
 - 255 je naplno vpřed

```
/* Příklad: */  
Serial1.write(0x0); /* zastavi oba motory */  
...  
/* Oba motory naplno vpřed - muzeme pouzit i desitkovou  
 * soustavu, cislo je v komentarich */  
Serial1.write(0x7F); /* = 127 */  
Serial1.write(0xFF); /* = 255 */
```

- Enkodéry periodicky mění signál* v závislosti na tom, jak se jednotlivé motory pohybují. Jedna změna signálu = jeden *krok*
- Signál = změna mezi 0 a 1. Když je před senzorem (na obrázku dva černé výstupky pod zelenou destičkou) lamela, vysílá senzor na daném kanále 0. Pokud je před senzorem prázdný, vysílá jedničku.
- Pokud známe počet změn signálu za otočku a obvod kola, můžeme spočítat ujetou vzdálenost
- V tutoriálu využít jeden kanál – jeden vodič, na kterém se mění signál

- Jízda rovně
- Zatáčení

- Oproti zatáčení výhoda: hodnota pro oba motory bude vždy posunutá o 127
- Princip funkce pro jízdu rovně:
 - **Vstupy:**
 - Vzdálenost v centimetrech
 - Rychlost v intervalu $\langle -100, 100 \rangle$, kde záporná rychlost znamená jízdu dozadu
 - Hodnotu kontrolujících bajtů nám vrátí funkce `Motors->get_speed_from_percentage()`
 - Odešleme kontrolující bajty přes seriovou linku
 - Počkáme, až robot ujede danou vzdálenost – v kódu je to nekonečný cyklus, který tak úplně nekonečný není
 - Zastavíme motory

Poznámka: v kódu se bude využívat tzv. přerušení/interrupts. Pokud vás zajímá, co to je, podívejte se do pokročilé části učebního textu. Ale pro úspěšné rozjetí Trilobota nic toho nutné není.

```
void Motors::jed_rovne(int distance, int speed)
{
    int steps_to_go = (int)(distance/WHEEL_CIRCUIT
                           * STEPS_ONE_CHANNEL);
    byte driving_byte;
    driving_byte = Motors::get_speed_from_percentage(speed);
    attach_interrupts();
    /*TODO odeslat kontrolní bajt do obou motoru*/
    /*Toto si vysvetlime mimo kod*/
    while(1)
    {
        if(steps_left == steps_to_go ||
           steps_right == steps_to_go)
            break;
    }
    /*TODO zastavit motory*/
    detach_interrupts();
}
```

- V kódu se vyskytuje něco, co vypadá jako nekonečný cyklus
- Ve skutečnosti ale jde z cyklu vyskočit díky *přerušení*
- Co je to přerušení? Kdy se používá?
 - Přerušení se používá v situaci, kdy je nutné standardní běh kódu *přerušit* (odtud název) a vykonat nějakou jednoduchou činnost, třeba přičíst do čítače, nastavit flag a podobně. Této činnosti se říká obslužná rutina přerušení.
 - Představte si to jako učitele, který přednáší před třídou a jednou za čas se během přednášky přihlásí student a položí otázku bez toho, aniž by se učitel ptal, zda někdo nějaké otázky má. Učitel na ni odpoví a pokračuje tam, kde skončil.
 - V našem případě přerušení aktivujeme funkcí `attach_interrupts()` a deaktivujeme funkcí `detach_interrupts()`. Naše obslužné rutiny pouze přičítají jedničku k proměnným `steps_left` nebo `steps_right`. Časem tedy podmínka pro vyskočení z cyklu začne platit a cyklus skončí.

- Odeslání přes seriovou linku je jednoduché, stejně jako zastavení:

```
Serial1.write(driving_byte);  
Serial1.write(driving_byte+127);  
...  
Serial1.write(STOP_BYTE);
```

```
void Motors::jed_rovne(int distance, int speed)
{
    int steps_to_go = (int)(distance/
                          WHEEL_CIRCUIT*STEPS_ONE_CHANNEL);
    byte driving_byte;
    driving_byte = Motors::get_speed_from_percentage(speed);
    attach_interrupts();
    Serial1.write(driving_byte);
    Serial1.write(driving_byte+127);
    while(1)
    {
        if(steps_left == steps_to_go ||
           steps_right == steps_to_go)
            break;
    }
    Serial1.write(STOP_BYTE);
    detach_interrupts();
}
```

Zatáčíme

- Zatáčení se od jízdy vpřed v principu neliší – funkce budou velmi podobné
- Lze implementovat mnoha různými způsoby:
 - Nejjednodušší: motor ve směru zatáčení stojí, druhý motor se pohybuje dopředu
 - Na místě: motor ve směru zatáčení se pohybuje opačně než druhý motor
 - Jako u auta: robot opíše oblouk...
- My zvolíme první – nejjednodušší – variantu

- Princip funkce pro zatáčení:
 - **Vstupy:**
 - Úhel ve stupních z intervalu $< -180, 180 >$, kde kladný úhel bude znamenat zatáčení doprava, záporný zatáčení doleva
 - Rychlost: tentokrát jen od 0 do 100, dozadu zatáčet nebudeme
 - Odešleme informaci o rychlosti motoru (podle směru zatáčení zvolíme pravý nebo levý motor)
 - Motor zastavíme


```
void Motors:zatoc(int angle, int speed)
{
    int steps_to_go = (int)((2 * TURN_RADIUS * PI * angle)
                             /360)/WHEEL_CIRCUIT*STEPS_ONE_CHANNEL);
    attach_interrupts();
    byte driving_byte;
    driving_byte = Motors::get_speed_from_percentage(speed);
    /*TODO zatoceni podle znamenska u parametru angle*/

    while(1)
    {
        if(steps_left == steps_to_go ||
           steps_right == steps_to_go)
            break;
    }
    /*TODO zastavit dany motor */
    detach_interrupts();
}
```

- Správný počet kroků již známe z minulého slajdu – stačí zkopírovat
- Odeslání po seriové lince také již umíme:

```
Serial1.write(driving_byte);  
...  
Serial1.write(STOP_BYTE);
```

```
void Motors::zatoc(int angle, int speed)
{
    int steps_to_go = (int) (((2 * TURN_RADIUS * PI * angle)
                             / 360) / WHEEL_CIRCUIT * STEPS_ONE_CHANNEL);
    attach_interrupts();
    byte driving_byte;
    driving_byte = Motors::get_speed_from_percentage(speed);
    Serial1.write(driving_byte);

    while(1)
    {
        if(steps_left == steps_to_go ||
           steps_right == steps_to_go)
            break;
    }
    Serial1.write(STOP_BYTE);
    detach_interrupts();
}
```

IMU – inertial measurement unit

- IMU je kombinací tří tříosých senzorů: gyroskopu, magnetometru a akcelerometru
- Můžeme používat data z každého samostatně, ale nejlépe fungují dohromady jako tzv. AHRS*
- Kvůli magnetometru musí být celá IMU nad robotem, aby nebyl tolik rušený
- Z magnetometru si můžeme udělat kompas
- Gyroskop může fungovat jako detektor otřesů
- Akcelerometr použijeme jako detektor nárazu

- IMU je kombinací tří tříosých senzorů: gyroskopu, magnetometru a akcelerometru
- Můžeme používat data z každého samostatně, ale nejlépe fungují dohromady jako tzv. AHRS*
- Kvůli magnetometru musí být celá IMU nad robotem, aby nebyl tolik rušený
- Z magnetometru si můžeme udělat kompas
- Gyroskop může fungovat jako detektor otřesů
- Akcelerometr použijeme jako detektor nárazu

*AHRS – Attitude and heading reference system – slouží k určování polohy a směru robota. Dodává informace o poloze (natočení ve všech třech osách) a další informace. Implementace je ale poměrně složitá a ani Trilobotovův AHRS nefunguje úplně přesně.

Kompas

- Kompas vypíše úhel, jaký úhel svírá Trilobot se severem*
- Tento postup je velmi jednoduchý, ale nedává moc přesně výsledky
- Naprosto zanedbáme polohu ve 3D

- Kompas vypíše úhel, jaký úhel svírá Trilobot se severem*
- Tento postup je velmi jednoduchý, ale nedává moc přesně výsledky
- Naprosto zanedbáme polohu ve 3D

* Pro jednoduchost se spokojíme s úhlem od 0 do 180°

- Doplníme funkci `float Magnetometer::kompas_1()`:
 - Přečteme data z magnetometru
 - Zahodíme složku Z (použijeme jen data pro osu x a y – vodorovnou plochu)
 - Vypočítáme úhel mezi vektorem dat z magnetometru a vektorem front pomocí vzorce $\alpha = \text{acos}\left(\frac{\text{mag_values} * \text{front}}{|\text{mag_values}| * |\text{front}|}\right)$

```
float Magnetometer::kompas_1()
{
    /*TODO ziskat data intenzity z magnetometru do prom. nize*/
    vector<int16_t> mag_values = {0,0,0};
    /*Udava, jaky smer je "predek" (osa X - prvni pozice).
     * Jelikoz je pro lepsi pristup senzor "opacne",
     * je hodnota zaporna. */
    vector<int> front = {-1,0,0};

    mag_values.x -= (mag_min.x + mag_max.x) / 2;
    mag_values.y -= (mag_min.y + mag_max.y) / 2;
    /*TODO vynulovat souradnici Z*/
    vector<float> norm_mag_values;
    norm_mag_values = vector_normalize(mag_values);

    float angle = 0; /*TODO spocitat uhel dle navodu*/
    return angle;
}
```

- Data přečteme pomocí:

```
this->get_intensity();
```

- Vynulování souřadnice je prostě... vynulování souřadnice :)

```
mag_values.z = 0;
```

- Úhel mezi vektory známe ze střední školy (a úvodu :)):
$$\alpha = \text{acos}\left(\frac{\text{mag_values} * \text{front}}{|\text{mag_values}| * |\text{front}|}\right)$$
- V kódu stačí použít funkce `vector_dot(u,v)` pro skalární součin a `vector_abs(v)` pro velikost vektoru. Arkus kosinus je jednoduše `acos()`, ovšem hodnotu vrací v radiánech – stačí vynásobit výsledek zlomkem $\frac{180}{\pi}$

```
float Magnetometer::kompas_1()
{
    vector<int16_t> mag_values = this->get_intensity();
    /*Udava, jaky smer je "predek" (osa X - prvni pozice).
    * Jelikoz je pro lepsi pristup senzor "opacne",
    * je hodnota zaporna. */
    vector<int> front = {-1,0,0};

    mag_values.x -= (mag_min.x + mag_max.x) / 2;
    mag_values.y -= (mag_min.y + mag_max.y) / 2;
    mag_values.z = 0;
    vector<float> norm_mag_values;
    norm_mag_values = vector_normalize(mag_values);

    float angle = acos(vector_dot(norm_mag_values, front)
        /
        (vector_abs(norm_mag_values)*vector_abs(front))
        ) * 180 / PI;
    return angle;
}
```

Detektor otřesů

- Používá se na mnoha místech:
 - Detekce zemětřesení – seismometr
 - Kontrola stavu strojů – když se stroj moc třese, pravděpodobně je někde chyba
 - Kontrola křehkých zásilek spolu s detektory nárazu
- My si jeden vytvoříme pomocí dat z gyroskopu

- Pomocí dvou měření z gyroskopu a jejich rozdílu určíme, zda se s Trilobotem třese
- Pokud ano, v `loop()` rozsvítíme diodu

- V souboru gyroscope.cpp

```
bool Gyroscope::detektor_otresu(float treshold)
{
    /* TODO získat dvojce data s určitou casovou prodlevou
    - treba 20 ms */
    vector<float> first = {0,0,0};
    vector<float> second = {0,0,0};
    vector<float> shake = {0,0,0};

    /*Ziskame jejich rozdíl */
    shake.x = abs(first.x-second.x);
    shake.y = abs(first.y-second.y);
    shake.z = abs(first.z-second.z);

    /* TODO pokud bude nektery z rozdilu v ose x,y,z vetsi nez
    treshold - hranice "klidu", vratime true, jinak false */
    return false;
}
```

- Data přečteme jednoduše – metodou `get_angular_velocity()` objektu `this` – tohoto objektu:

```
vector<float> data = this->get_angular_velocity();
```

- Zpoždění už známe – použijeme funkci `delay()`
- Porovnání dat z vektoru také zvládneme:

```
if(data.x > treshold || data.y > treshold...)  
{/* Udelej...*/}
```

```
bool Gyroscope::detektor_otresu(float threshold)
{
    vector<float> first = this->get_angular_velocity();
    delay(20);
    vector<float> second = this->get_angular_velocity();
    vector<float> shake = {0,0,0};
    shake.x = abs(first.x-second.x);
    shake.y = abs(first.y-second.y);
    shake.z = abs(first.z-second.z);
    if(shake.x > threshold || shake.y > threshold
        || shake.z > threshold)
        return true;
    else
        return false;
}
```

```
void loop()
{
  ...
  /*10 je vyzkousena hodnota,
   * ale nebojte se experimentovat :)*/
  if(gyro->shake_detector(treshold=10) == true)
  {
    digitalWrite(LED_BUILTIN, HIGH);
  }
  else
  {
    digitalWrite(LED_BUILTIN, LOW);
  }
  ...
}
```

Detektor nárazu

- S detektory nárazu se setkáváme například u přepravních služeb – kontrola, zda se k balíku všichni chovali dobře – zde většinou mechanické detektory, které se poškodí po nárazu určité síly
- Princip je jednoduchý: měří se zrychlení – byť i nepřímo – a pokud překročí nějakou hranici, senzor o tom dá vědět a tento stav si již ponechá
- My si vyzkoušíme podobný detektor vyrobit z akcelerometru

Senzor nárazu na balení jedné nejmenované 3D tiskárny :)

- Tentokrát to bude opravdu jednoduché
- Stačí přechíst data a pokud některá hodnota přesáhne threshold, podáme o tom zprávu – třeba rozsvítíme LEDku

- K nalezení v `accelerometer.cpp`

```
bool Accelerometer::detektor_narazu(float threshold,
                                     bool reset)
{
    /* static promenna si zachova ulozenou hodnotu
     * i pri dalsim volani funkce */
    static bool impact = false;
    if(reset) /* pri resetu vyresetujeme i pamet dopadu */
    {
        impact = false;
    }
    /* TODO precteme data*/
    vector<float> a = {0,0,0};
    /* TODO pokud nektera z os prekroci threshold, nastavime
     impact na true */
    return impact; /* vracime aktualni hodnotu impact */
}
```


- Čtení hodnoty je jednoduché:

```
vector<float> a = this->get_acceleration();
```

- No a porovnávat jednotlivé složky vektoru zvládneme taky – jen nesmíme zapomenout u osy Z přičíst k tresholdu 10 (neboli gravitační zrychlení). Také se nám vyplatí použít funkci `abs()` – zajistí, že se náraz zaznamená i pokud přijde z druhé strany

```
/* 10 += g*/  
if(... data.y > treshold || data.z > treshold+10)  
    {/* Udelej...*/}
```

```
bool Accelerometer::detektor_narazu(float treshold,
                                     bool reset)
{
    static bool impact = false;
    if(reset)
    {
        impact = false;
    }
    vector<float> a = this->get_acceleration();
    /* +10 u osy z je kompenzace gravitace */
    if(abs(a.x) > treshold || abs(a.y) > treshold
        || abs(a.z) > treshold+10)
    {
        impact = true;
    }
    return impact;
}
```

```
void loop()
{
    ...
    /*1.2 je vyzkousena hodnota, ale muzete experimentovat :)*/
    if(accel->impact_detector(treshold=1.2) == true)
    {
        digitalWrite(LED_BUILTIN, HIGH);
    }
    else
    {
        digitalWrite(LED_BUILTIN, LOW);
    }

    ...
}
```

Konec